

Profilul calificării

Roza Dumbrăveanu, dr., conf. univ.

Summary

The Degree Profile is a very brief document, designed to include the essential information about a specific degree programme. The degree profile is elaborated by higher education institutions staff and serves a wider audience: students who aim to complete a degree profile for a particular programme, competent recognition authorities to evaluate the qualification, employers who will get information on the programme the graduate has completed and on the competences and learning outcomes the graduate has achieved.

Introducere.

Programele de studii ce au la bază modelul centrat pe student necesită o schimbare de paradigmă, precum și o schimbare de mentalitate a cadrelor didactice responsabile pentru proiectarea și realizarea lor. Paradigma de învățare centrată pe student corespunde procesului de inovare prin definirea finalităților de studii care să corespundă nevoilor și așteptărilor studenților și ale societății, contribuind la ocuparea forței de muncă.

Programele de studii trebuie să fie proiectate în așa fel, încât studenții să-și dezvolte un set de competențe necesare pentru domeniul academic, profesional și/sau vocațional. Finalitățile de studii indică măsura și nivelul sau standardul de competențe, inclusiv cunoștințe, pe care studentul le va dezvolta. Realizarea cu succes a acestor rezultate ale învățării se verifică la finele cursurilor și/sau a programului de studii.

Descrierea Calificării.

Profilul calificării este elaborat de cadre didactice cu experiență în domeniu, administratori și reprezentanți ai programului respectiv de studii. Profilul calificării trebuie să fie foarte concis și clar, ceea ce înseamnă că fiecare cuvânt contează și merită a fi luat în considerație. Profilul calificării este compus din următoarele componente:

- scop;
- caracteristici;
- angajare și studii ulterioare;
- strategii de predare/învățare;
- strategii de evaluare;
- competențe la nivel de program;
- finalități de studii la nivel de program.

Competențe și finalități de studii la nivel de program.

Cel mai important compartiment, care contribuie la transparența programului de studii, ține de definirea corectă a profilului calificării, în special al setului de competențe și de finalități de studii la nivel de program.

O competență este o calitate, abilitate, capacitate sau calificare, care este dezvoltată de către student și aparține studentului.

O finalitate de studii este un rezultat măsurabil al unei experiențe de învățare, care permite să fie stabilit gradul/nivelul/standardul de competență format sau dezvoltat de student. Finalitățile de studii nu sunt proprietăți unice pentru fiecare student, dar formulări care permit instituțiilor de învățământ superior să aprecieze măsura în care studenții și-au dezvoltat competențele în raport cu nivelul cerut.

Fiecare program este bazat pe un set de competențe-cheie, care urmează a fi dezvoltate de către student în cadrul programului de studii.

Competențele reprezintă o combinație dinamică de abilități cognitive și metacognitive, demonstrarea cunoștințelor și a înțelegerii, a capacităților interpersonale, intelectuale și practice, precum și a valorilor etice. Competențele sunt dezvoltate în toate cursurile și evaluate la diferite etape ale programului de studii. Unele competențe sunt specifice pentru un anumit domeniu de studii, iar altele sunt generice (comune pentru orice program de studii). De obicei, dezvoltarea competențelor are loc într-un mod integrat și ciclic, pe parcursul întregului program. Competențele-cheie ale programului, ce vor fi incluse în profilul calificării, trebuie să fie cele mai importante, pe care absolventul le va dezvolta ca rezultat al programului de studii.

Finalitățile de studii descriu rezultatele verificabile obținute de către student în procesul de învățare, la un moment dat în timp. De exemplu, la sfârșitul unui ciclu de studii, a unui modul, sau a unei perioade de practică sau de perfecționare la locul de muncă.

Deseori, în diferite resurse bibliografice și în practică, competențele și finalitățile de studii sunt interpretate cu aceeași semnificație. Alteori, chiar dacă se face distincție din punct de vedere conceptual, formularea de facto a acestora denotă confuzii și necorespondere cu recomandările teoretice.

Potrivit proiectului Tuning finalitățile de studii exprimă nivelul de competențe atins de către student. Competențele sunt linii directoare, ce indică caracteristicile unui absolvent, al unui program de studii, iar finalitățile de studii reprezintă dovada că acest absolvent a îndeplinit anumite sarcini, prin care se atestă că el are potențialul de a realiza ceea ce presupun competențele date, la un anumit nivel. Finalitățile de studii la nivel de program sunt realizate prin finalitățile de studii la nivel de cursuri. Este foarte important de a realiza o coerență dintre finalitățile de studii la nivel de program și cele la nivel de cursuri.

Competențele trebuie să fie specificate și descrise. Afirmările utilizate pentru a descrie competențele, de obicei, sunt scurte: ele indică domeniul de capabilitate care poate ține cu preponderență de un domeniu de cunoștințe, de deprinderi/îndemânări/priceperi și/sau de atitudini. Este foarte util de a corela competențele cu contextul în care acestea vor fi aplicate/demonstrate. Prin aceasta se va asigura un indiciu referitor la nivelul de dezvoltare al competenței date în cadrul programului de studii.

Setul de competențe, ce trebuie realizat sau dezvoltat/îmbunătățit într-un program de calificare, reprezintă o combinație dinamică de cunoștințe și înțelegeri demonstrate, deprinderi, priceperi, abilități, capacități interpersonale, intelectuale și practice, precum și valori etice. Fiecare competență se referă la/ sau conține una sau mai multe dintre aceste elemente. Unele competențe vor fi (mai mult) transversale sau generice, altele vor fi (mai mult) corelate cu subiectul de studii.

Diferența dintre cele două tipuri de competențe constă în următoarele: o competență generică este o competență ce este transferabilă între diferite domenii de studii.

De exemplu:

- Soluționarea de probleme: de a soluționa în mod eficient probleme practice și de a face față stresului.
- Competențe de comunicare: de a comunica eficient cu colegii și cu grupul-țintă.

O competență specifică domeniului este realizată/demonstrată într-un domeniu specific unei discipline și este tipică pentru acest domeniu.

De exemplu:

- Competență cognitivă: de a utiliza modele matematice pentru a descrie lumea subatomică și de a dezvolta concepte și modele teoretice.

- Competență de aplicare: de a aplica tehnici și aplicații relevante în elaborarea de resurse digitale educaționale.

Atât competențele generice, precum și cele specifice trebuie formulate în conformitate cu descriptorii Dublin. Este enunțată denumirea succintă a competenței, de exemplu, competență de comunicare, după care urmează o frază, ce definește nivelul și contextul competenței. În opinia autorului, clasificarea competențelor în conformitate cu descriptorii Dublin vine să pună accente pe anumite componente din competență, adică pe partea de cunoștințe și înțelegeri sau pe partea de aplicare a acestora. Cunoștințele și înțelegerile, de fapt, stau la baza oricăror competențe, constituind fundamentul lor, iar celelalte componente (deprinderile, abilitățile, priceperile, atitudinile) se dezvoltă, sau în același timp cu cunoștințele și înțelegerile, sau într-un interval temporal mai întârziat, implicând în același timp acumularea de noi cunoștințe.

Competența prezintă un concept integrat și dinamic, care în practică nu poate fi divizat în părțile lui constituente – cunoștințe și înțelegeri, abilități/deprinderi/priceperi, atitudini și responsabilitate – chiar, dacă pentru explicarea lui, în diverse lucrări, sunt evidențiate acestea: la definirea și explicarea conceptului, în procesul de dezvoltare a competenței, în tentativa de evaluare a competenței. Aspectul ce ține de dinamismul competenței se referă la faptul, că aceasta nu este o caracteristică constantă a individului, ci una variabilă, ce evoluează în timp. Nivelul de dezvoltare a competenței apare în modul de descriere mai detaliată a competenței la diferite cicluri, precum și în finalitățile de studii, care reprezintă unități de măsură a competenței.

Finalitățile de studii trebuie formulate în conformitate cu recomandările de formulare a lor și în corelare cu competențele, ce trebuie dezvoltate. Finalitățile reflectă nivelul pe care trebuie să-l atingă absolvenții către finele perioadei de studii și reprezintă un indiciu pentru angajatori. Finalitățile de studii apar în Suplimentul la Diplomă și astfel sunt făcute publice. Ele trebuie în mod ideal să fie complementate de un portofoliu de dovezi, prin care se face evidența realizării lor de către fiecare absolvent. Portofoliul de dovezi poate fi prezentat la viitorul loc de muncă sau în cazul mobilității pentru echivalarea studiilor dintr-o altă instituție de învățământ. De asemenea, un astfel de portofoliu poate, și, este recomandat să fie prezentat în cazul certificării învățării în context non-formal sau independent.

Bibliografie

1. A guide to formulating degree programme profile. <http://core-project.eu/documents/Tuning%20G%20Formulating%20Degree%20PR4.pdf>.
2. Dublin descriptors. http://www.tcd.ie/teaching-learning/academic-development/assets/pdf/dublin_descriptors.pdf.
3. Tuning educational structures in Europe. <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
4. Writing and Using Learning Outcomes: a Practical Guide. http://sss.dcu.ie/afi/docs/bologna/writing_and_using_learning_outcomes.pdf.